

Vláda nemá plán B, po kríze môžeme zostať na dne

Jana Hambáľková, Pravda | 18. mája 2009 6:50 - aktualizované 18.5.2009 18:50

Ak sa vláda bude voči investorom správať ako doteraz, v raste sa dostaneme na chvost Európy, upozorňuje Eugen Jurzyca, riaditeľ inštitútu INEKO.

Čo stojí za prudkým prepadom slovenskej ekonomiky o 5,4 percenta v prvom štvrtroku?

V porovnaní s predchádzajúcim štvrtrokom sa prepadla naša ekonomika dokonca o 11,2 percenta, čo je najviac z krajín európskej dvadsaťsedmičky (spolu s Lotyšskom). Priemer v únii bol pritom len 2,5 percenta. Príčin poklesu bolo viac, kľúčovou je samozrejme celosvetová kríza. Slovensko však už nie je ekonomickým šampiónom, akým bolo pred pár rokmi. Ukazuje sa, že neriešenie dlhodobých problémov, chýbajúca moderná hospodárska politika, útoky na zamestnávateľov nás posunuli zo špičky medzi podpriemerné krajiny. K tomu sa pridáva plynová kríza, zrejme aj šrotovné v Nemecku a naša orientácia na luxusné produkty mohli ovplyvniť ostatné krajiny priaznivejšie než nás.

Dokázali protikrízové balíčky vlády utlmiť dopady krízy na krajinu?

Boli to predovšetkým kroky, ktoré sa dobre predávajú na tlačovkách. Ekonomike však nepomohli krátkodobo, dlhodobo ju skôr poškodili. Krátkodobo vláda žiadne zázraky s krízou ani urobiť nemohla, ale dlhodobé opatrenia robiť mala. Treba riešiť kvalitu podnikateľského prostredia, školstva, zdravotníctva, dlhodobú udržateľnosť verejných financií, čo sa nedeje. Keby vláda mala plán na riešenie systémových zmien a postupovala podľa neho, nepochybujem o tom, že by sa prejavil už aj krátkodobo. Vyslali by sme signál investorom, že máme jasnú predstavu o tom, ako riešiť následky krízy a systémové problémy v našej spoločnosti. To sme neurobili, čo situáciu zhoršilo.

Čo by mal kabinet urobiť?

Okrem spomínaných zmien zvýšiť transparentnosť ako hlavný liek na korupciu, "rozchodiť" eurofondy a pripraviť sociálne opatrenia pre ľudí v núdzi, nie pre tlačovky. Ukazuje sa napríklad tiež, že sociálny systém je zneužívaný. Ak by sa však proti nemu zasiahlo, tí, ktorí ho zneužívajú a predstavujú masu voličov, by mohli prestať podporovať koalíciu. Čiernou dierou sú štátne podniky ako Cargo či letisko, ktoré sú zle manažované a skladáme sa na ne všetci. Vláda však odmieta privatizáciu. Ďalším potrebným opatrením je znižovanie plátov. V priemysle už klesli reálne mzdy, pretože súkromný sektor si uťahuje opasky. V štátnej správe platy rastú, čo nie je možné udržať dlhodobo. Lenže zatiaľ čo mzdy v súkromnej sfére určujú majitelia podnikov a hnev zamestnancov alebo voličov je zameraný na nich, v štátnej správe je to premiér Robert Fico, na koho by tento hnev padol. Vláda nechce urobiť žiadne nepopulárne kroky.

Ekonomovia odhadujú, že pre krízu by mohla prudko stúpnuť diera vo verejných financiách.

Zdá sa, že problémy chce vláda "riešiť" zvýšením schodku. To bude jednoznačne znamenať zvýšenie verejného dlhu a následne v budúcnosti výrazné zvýšenie daní a zníženie objemu peňazí, ktoré máme na školstvo, zdravotníctvo a dôchodky. Šetrenie v takejto situácii je mimoriadne dôležité. Väčšina krokov zameraných na úsporu štátnych peňazí by však znamenala prijímanie nepopulárnych opatrení. A to vláda nechce. Ak si však Slovensko zvykne nešetriť, skončí ako Maďarsko.

Dá sa odhadnúť, čo Slovensko čaká v najbližších mesiacoch?

Nezamestnanosť bude rásť, poklesne ekonomika, zvýši sa deficit verejných financií. Žiaden plán B však nie je pripravený. Vládu netreba obviňovať z toho, že mala pred rokom vedieť, ako dopadne kríza na Slovensko, ani z toho, že je nedokáže zastaviť. Treba ju však tlačiť k riešeniam, ktoré jej dopady zmenšia, k tomu aby nepresúvala problémy iba na "zajtra".

Môže Slovensko kríza zabrzdiť v dobíhaní vyspelých krajín?

Kríza pôsobí negatívne na celý svet. Ukazuje sa však, že Slovensko sa prepadáva zo špičky do podpriemeru. Myslím si, že to už nie je len v dôsledku krízy, ale aj hospodárskej politiky a v dôsledku opakovaných útokov na investorov. Tie sú síce medzi voličmi obľúbené, ale zvyšujú nezamestnanosť. Ak sa budeme naďalej takto správať, kríza nebude mať priebeh V, ale L. To znamená, že miesto toho, aby sme po páde šli hore, zostaneme na dne. Dobíhanie vyspelých krajín by sa tak zastavilo. V minulosti sme však dokázali preskočiť aj väčšie prekážky. Väčšinou to však nešlo bez zvýšenej ochoty občanov riešiť veci verejné.